

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 516.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796475307936/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

lat.: Priapus'; der er tale om en (komisk) forveksling; Priapus er en rom. fallisk frugtbarhedsgud, der intet har at gøre i sammenhængen; ment er selvsagt Priamos, Paris' fader i *Iliaden*. – *Tydske Miile*: en ty. (preussisk) mil afveg ikke væsentlig fra en da. og var altså = ca. 7½ km; selve udtrykket er anakronistisk, jvf. n.t.s. 136; afstanden fra Troja til Ithaka er væsentlig kortere end de anførte ca. 3000 km. – *Ithacien*: Menelaos herskede i Sparta, Odysseus på Ithaka. – *Portrait*: sandsynligvis bevidst anakronistisk, idet portrætmaleri så godt som ikke dyrkedes i gr. kunst. – *Rødmester*: (ofte fattig) håndværker, der havde skatteopkrævning som bibeskæftigelse. – *tilbedet*: tilredt, medtaget. – *for høviske Øren at sige*: rent ud sagt; i den tilstræbt præcise (dvs. forfinede, kunstlede) stil er omtalen af »Skjødte«, som en intim beklædningsgenstand, en vulgarisme, der kræver undskyldning. – *Aber wass (...) nicht*: ty: men hvad gør kærligheden ikke; jvf. n.t.s. 136. – *Klocken (...) som paa et Taarn*: forestillingen om et tårn er anakronistisk; oldtiden kendte (og først i dens senere del) kun én slags tidsmålere, nemlig solure med lodretstående skyggekastere, der derfor ikke kunne monteres på lodrette flader. – *Hillement*: »ih, du store!« – *Terne*: kammerpige. – *Matresse*: vulgariseret fr.: maitresse, elskerinde. – *felicitet*: lat.: lykkeligt, lystigt, rask væk. – *Tæmper-Retten*: se n.t.s. 138. – *bevise (...) noget over*: overbevise om deres fejl. – *Ærlighed*: ærbarhed, dyd.

- 141 *Cupido*: lat. navn for gr.: Eros, kærlighedsguden, Afrodites/Venus' søn. – *blinde og vingede (...) Cupido*: C. (se foreg. note) fremstilledes i oldtiden ofte som vinget, men først i senere tider som blind; der er tale om en anakronisme eller om en forveksling af C. med Plutos, rigdommens gud, der var blind. – *Camaliask*: frækt, gement. – *driuen (...) mig ad*: Fanden sønderrive mig. – *Mær*: nedsættende ord for kvinde (egl.: hoppe). – *Attestatz*: teologisk embedseksamen.
- 142 *Spille-Søstre*: legesøstre, veninder. – *Estime*: agtelse. – *Hovedvands-flaske*: lille dåse med vellugtende vand eller spiritus. – *fordrage*: udholde, tåle, tillade. – *Folk (...) Nødder (...) Galleried*: illusionsbrud, der giver realistisk billede af publikum og teaterkultur i teatret i Lille Grønnegade.
- 143 *Ridder Ulysses*: Odysseus var konge (fyrste); riddere i Holbergtidens betydning er knyttet til det middelalderlige feudalsamfund. – *Priapi*: se n.t.s. 140. – *Desperation*: fortvivelse. – *Znat*: pryde. – *Kiemper*: store krigere. – *hevner (...) Lader*: hævn, lad (bydemåde flertal). – *af-fætered skielvende Røst*: hermed angives den diktion (det mundtlige foredrags form), der svarer til den skruede og overlæssede stil (med ophobning af synonymmer og metaforer) i denne og mange flg. af Ulysses' replikker; denne diktion og stil udgør tilsammen en uklassisk retorik – i travestiens tjeneste (se n.t.s. 133). – *Ridder-Spill*: tur-